

Torrelles, territori i futur

Debats ciutadans sobre el present i futur
de l'entorn natural, rural i urbà del municipi

Panoràmica de Torrelles de Llobregat
Autor: Quico Llach (foto de domini públic)

DOCUMENT MARC DE REFERÈNCIA PER AL DEBAT

versió: 6 de maig de 2013

Oficina de Participació Ciutadana
Gerència de Serveis d'Igualtat i Ciutadania
Àrea d'Atenció a les Persones

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	3
TORRELLES A VISTA D'OCELL	4
EL PAISATGE AGRARI	5
EL PAISATGE NATURAL	6
EL PAISATGE URBÀ	7
ANNEX. TIPUS DE PAISATGES DE TORRELLES DE LLOBREGAT	8

Introducció

L'equip de govern de l'Ajuntament de Torrelles de Llobregat vol impulsar les polítiques de participació al municipi i vol fer-ho en relació amb un dels temes que han estat tradicionalment més presents en el debat públic del municipi: el seu paisatge. Concretament, el consistori vol impulsar un debat ciutadà sobre quin model de futur vol el municipi en relació amb el paisatge i quines actuacions cal emprendre per a avançar cap al model desitjat.

La finalitat d'aquest procés és impulsar **un debat dirigit a la ciutadania i a altres agents socials i econòmics de Torrelles de Llobregat que contribueixi a definir un horitzó i un full de ruta compartits respecte el paisatge del municipi.**

Els objectius específics d'aquest procés són:

- **Determinar uns objectius compartits de qualitat del paisatge de Torrelles de Llobregat i unes accions per assolir-los.**

Els objectius de qualitat del paisatge donen resposta a la pregunta "quin paisatge volem en un futur?". Aquest procés definirà un full de ruta amb les accions principals a emprendre per assolir el model i els objectius de qualitat paisatgística compartits. La participació i el consens sobre el paisatge que es desitja millorarà l'aplicació de l'estratègia que s'acordi.

- **Fomentar la cohesió de la ciutadania i el sentiment d'identitat a través del coneixement i l'estimació cap al propi municipi.**

El paisatge és un dels aspectes amb més incidència sobre el sentiment d'identitat col·lectiu. Gràcies al debat conjunt sobre els paisatges de Torrelles de Llobregat s'enfortiran els vincles entre la població i el seu paisatge, es reforçarà el sentiment d'identitat de la població amb el municipi i s'incrementarà la cohesió social a través del reconeixement d'un paisatge comú.

- **Contribuir a la cultura de debat i participació al municipi.**

I potenciar així, entre tots els agents implicats en el projecte, una forma d'interactuar que va més enllà dels interessos individuals i se centra en els interessos comuns que beneficiïn a tots i millorin la pròpia convivència.

Aquest procés és liderat per l'Ajuntament de Torrelles de Llobregat amb la implicació dels diversos departaments municipals per assegurar la transversalitat del procés i facilitar el treball intern dins l'Ajuntament.

Aquest **document marc de referència** que teniu a les mans està dirigit a qualsevol persona o entitat interessada en participar en el procés, i proporciona informació de base útil per a la reflexió i el debat durant el procés. El seu contingut s'estructura en quatre grans blocs de debat, que inclouen al final unes qüestions de reflexió. Es tracta d'un document de treball, "viu" i que pot patir modificacions a mesura que es desenvolupi el procés participatiu.

Recordeu que també podeu participar responent el [qüestionari ciutadà de participació](#) i enviant els vostres comentaris a participacio@torrelles.cat.

Torrelles a vista d'ocell

Torrelles de Llobregat és un municipi de 5.740 habitants (2012), integrat a l'Àrea Metropolitana de Barcelona però que preserva un caràcter eminentment agrícola i envoltat de massa forestal. Amb una extensió de 13,6 km², i a diferència de molts dels municipis que l'envolten, la seva densitat de població és encara força baixa (422 hab/km²).

Els aspectes més destacats respecte el conjunt del municipi són:

- Fins fa pocs anys, el municipi ha patit una pressió urbanitzadora provinent de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la qual cosa ha comportat un **augment del número d'habitants i de terrenys construïts**.
- Des del punt de vista viari, Torrelles ha estat fins ara un "**cul de sac**". No obstant, la Diputació de Barcelona està estudiant la transformació de la pista que duu a Begues en una carretera provincial, i que pot fer que Torrelles esdevingui un municipi de pas. Cal tenir en compte que la carretera d'accés al municipi des de Sant Vicenç dels Horts és de difícil ampliació.
- Amb dades del Cens del 2001, de les 1.369 persones que residien a Torrelles i es desplaçaven a un altre municipi per raons de treball, el 78% ho realitzaven en un mitjà de transport individual.
- Una part important de la **població** de Torrelles **treballa fora del municipi** (un 37% de la població activa l'any 2001). Aquest factor es veu reforçat per la manca d'indústria pròpia que oferti llocs de treball (juntament amb la proximitat de la conurbació de Barcelona com a pol d'atracció). L'any 2011, la segona residència representa el 19% dels habitatges de Torrelles. En aquest sentit, el municipi es comporta com un "poble dormitori" de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- Torrelles de Llobregat és un dels 83 municipis catalans qualificats com a **localitat turística** des de l'any 2005, això permet, entre d'altres coses, que els comerciants puguin obrir els seus establiments en diumenge.
- L'equipament de **Catalunya en Miniatura** és un pol d'atracció de turisme, però això sembla que no ha redundat en més visites al nucli urbà. En aquest sentit, possiblement l'impacte econòmic de Catalunya en Miniatura en el municipi podria ser més elevat.

Ens preguntem...

- Quins són els elements que fan de Torrelles de Llobregat un municipi únic i particular en el conjunt de la comarca i de l'Àrea Metropolitana de Barcelona?
- Com podria ser Torrelles a curt o llarg termini?
- Quins aspectes del municipi és prioritari millorar?
- Torrelles podria ser una ciutat de 50.000 habitants l'any 2050?
- Torrelles ha de limitar-se a esdevenir l'espai de lleure d'una conurbació de 5 milions d'habitants?

El paisatge agrari

Torrelles manté una important tradició agrícola, però les famílies que viuen de la pagesia són poques. El principal conreu és el cirerer, tot i que també es fan altres conreus de secà i a les zones planes s'hi fa horta. Actualment, més de 200 ha del terme es troben ocupades per arbres fruiters, majoritàriament cirerers, tot i que també es poden trobar presseguers, pomeres i caquis, encara que en menor quantitat. D'altra banda, dedicades al conreu d'horta trobem 30 o 40 ha, i encara podem trobar oliveres i garrofes entre d'altres.

Alguns punts a tenir en compte pel que fa al paisatge agrari:

- L'**espai agrícola** ocupa una extensió de **213 ha**, pràcticament equiparables a tot l'espai urbanitzat del municipi, que representa 208 ha (vegeu mapa de paisatges, a l'Annex).
- La **decaiguda de la pagesia** com a activitat econòmica afecta qüestions importants com l'abandonament dels camps, la prevenció d'incendis, el manteniment dels camins rurals, la conservació de l'entorn, etc. Tot i així, s'han detectat algunes iniciatives per reactivar el sector a través del cultiu ecològic i el comerç de proximitat (cooperatives de consum, mercats locals...).
- Algunes **masies destacades** del municipi estan patint un cert procés de degradació a causa del seu abandonament o manca de manteniment.
- La **Festa de la Cirera** és un espai important on es promou la producció de qualitat i proximitat dels pagesos locals, i a més a més es posa en valor la feina d'aquets productors que durant tot l'any treballen per poder obtenir aquet fruit tan apreciat. També és un esdeveniment que dinamitza la vida social de Torrelles de Llobregat.
- Malgrat el potencial de l'**agroturisme**, a Torrelles no s'han identificat iniciatives turístiques que vinculin la producció agrària amb el lleure (per exemple, visites als cirerers).

Ens preguntem...

- En quin estat de conservació es troben els espais agrícoles?
- Considerem positiva l'evolució que ha experimentat el paisatge agrari?
- Quines actuacions es podrien proposar per fomentar l'activitat agrícola?
- És positiva la lenta transformació de terrenys agrícoles en terrenys forestals?
- Com es podria aprofitar el potencial de les masies del municipi?
- No és arriscat dependre principalment de la cirera com a producte propi de Torrelles de Llobregat?
- La Cirera del Baix, apostaríem per integrar-la en un marca de productes agrícoles de qualitat del Baix Llobregat?

El paisatge natural

La major part del territori de Torrelles és forestal. Bona part del sòl no urbanitzat està protegit per ser un espai d'interès natural d'importància europea per la riquesa dels seus ecosistemes (vegeu mapa de paisatges, a l'Annex). Dins del municipi s'hi troben hàbitats òptims per a l'Àguila cuabarrada, una espècie considerada d'interès comunitari.

Altres aspectes importants del paisatge natural torrellenc a considerar per al debat són:

- Un dels aspectes més valorats de Torrelles per part dels seus habitants és el seu **entorn natural**.
- La principal amenaça al medi natural del municipi és l'elevat risc d'**incendi forestal**, seguit del de nevades, ventades, etc. Properament un **ramat de cabres** pasturarà els boscos i el perímetre de les urbanitzacions, per reduir la quantitat de combustible present a les masses boscoses.
- Des de ja fa uns anys, s'ha reduït substancialment l'**explotació forestal** ja que no resulta rendible per als seus propietaris. L'aprofitament per a biomassa (per a calefacció o producció elèctrica) pot ser una solució, però actualment està centrat al mercat italià i a preus molt baixos.
- El terme municipal de Torrelles està inclòs dins l'àmbit del **Pla Director de les Muntanyes del Baix**, un document que tanmateix l'Ajuntament encara no ha subscrit. Aquest document pretén promoure un model de gestió integral que defineixi les mesures de protecció, millora i gestió conjunta de les zones agrícoles i forestals de les Muntanyes del Baix.
- Malgrat el pas de la **riera de Torrelles** pel nucli urbà, i que històricament havia estat un espai d'oci per a la població, actualment no disposa d'espais habilitats per al seu gaudi. A més, es denota una certa percepció negativa de les rieres i torrents del municipi.
- Torrelles té **44 fonts** reconegudes, que tot i el seu interès patrimonial, poc a poc han anat perdent visitants, fins al punt que algunes són inaccessibles en l'actualitat. L'aigua del pou de la Clota, al marge esquerre de la riera de Can Mas, i del pou de la Vorada, s'aprofita per al regadiu.
- La **ruta del Sol Blau** discorre pels voltants de la població. És un itinerari excursionista de petit recorregut (PR) senyalitzat com a C-162 amb una distància de 19,5 km. L'itinerari passa per boscos de pi blanc i alzina, conreus de fruiters -especialment cirerers-, àmplies panoràmiques sobre el delta del Llobregat i el Barcelonès i les cingleres i formacions de roca vermella.
- Una problemàtica que es posa de manifest és l'**accés** motoritzat i no motoritzat al **medi natural**. Aquest aspecte, en ocasions pot provocar controvèrsies amb les propietaris a més a més d'afectar negativament el mateix entorn provocant erosió, contaminació acústica...

Ens preguntem...

- En quin estat considerem que es troba l'entorn natural del municipi?
- Quines activitats sostenibles es podrien desenvolupar per compaginar l'activitat econòmica (agricultura, turisme..) i la preservació del medi natural?
- Es podria reactivar l'explotació forestal per a un aprofitament (biomassa) en el propi municipi?
- S'hauria de prioritzar el condicionament i posterior aprofitament dels entorns de la riera de Torrelles com a parc públic municipal?
- S'han d'invertir fons públics per recuperar fonts de titularitat privada?
- Convindria asfaltar els camins forestals?
- Cal que es tanquin els accessos al medi natural?

El paisatge urbà

Els 5.740 habitants de Torrelles es distribueixen entre el nucli urbà, els veïnats separats del poble. Cadascun d'aquests poblaments tenen característiques i problemàtiques diferents, que convé tenir en compte per al futur.

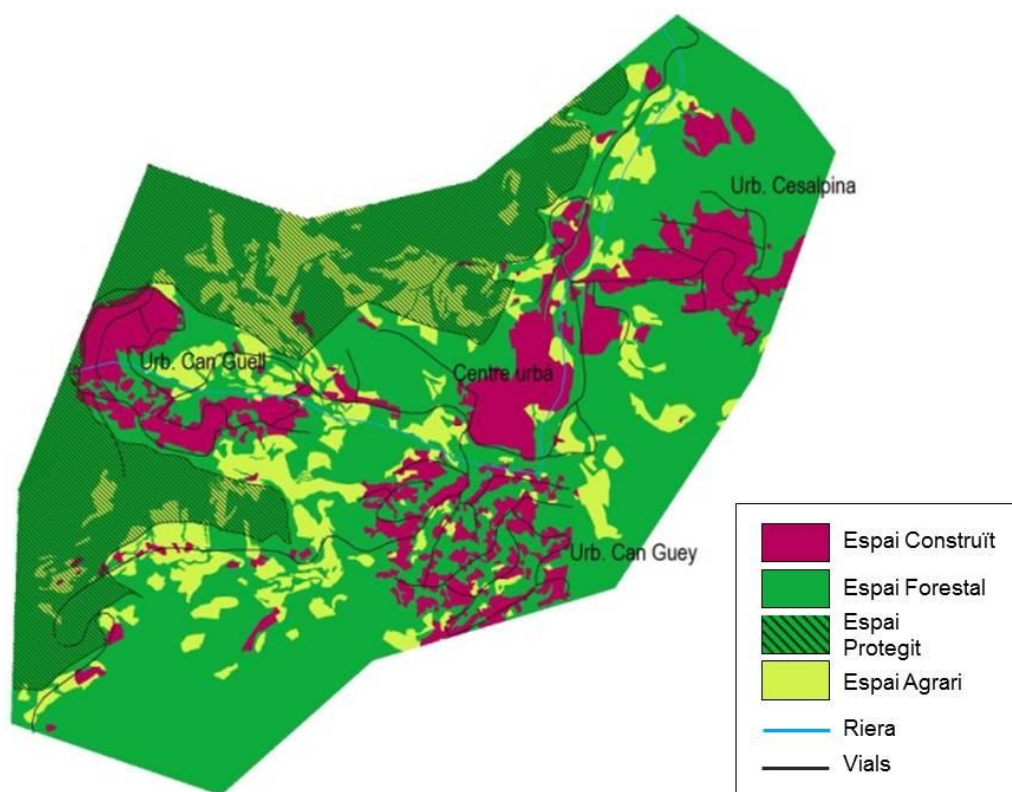
Alguns dels aspectes a tenir en compte...

- Entre **2002-2007** van **augmentar les llicències d'obra**, especialment per a nova construcció. La normativa urbanística del model de construcció de nous habitatges permet una interpretació molt àmplia que redunda en una certa heterogeneïtat en els acabats dels habitatges.
- Els veïnats (urbanitzacions i ravals) estan dotats dels serveis bàsics, però els principals **equipaments** es troben localitzats al **nucli urbà**.
- Molts habitants desenvolupen la seva **vida quotidiana al marge del municipi**, sobretot per l'existència d'una variant que evita el pas pel nucli urbà des dels veïnats.
- S'han detectat alguns punts on es podria **millorar la mobilitat dins i fora del nucli urbà**. Alguns projectes recents, com el **camí escolar**, han anat en aquesta direcció.
- Darrerament han sorgit iniciatives voluntàries de millora d'espais públics, com per exemple la campanya "**Torrelles, posa't guapa**", de l'Associació de Veïns de Can Sostres i la de Cesalpina (maig de 2012).
- Un dels espais més poc valorats per part de la ciutadania són **les places i jardins**, seguides dels **carrers i voreres**, que es consideren que presenten un mal estat de conservació. Altres queixes de la ciutadania fan referència a la **neteja dels carrers** (poc manteniment i comportament incívic de molts habitants, especialment pel que fa a la brutícia generada pels animals domèstics).
- Arran dels efectes de nevades i ventades, ha **disminuït** considerablement la **densitat d'arbres** en parcel·les edificades (veïnats), la qual cosa ha augmentat la visibilitat de les edificacions.
- Es constata un cert **dèficit de places d'aparcament**, especialment per contribuir a l'atractiu del centre comercial de Torrelles (c. Major), on tot i estar habilitat per a vianants, se segueix permetent la circulació de cotxes i motos.

Ens preguntem...

- Quin és l'estat de conservació dels espais urbans?
- Quines actuacions proposaríeu per tal que la circulació a l'interior i a l'exterior del nucli urbà sigui eficient i respectuosa amb la ciutadania?
- Quines actuacions s'haurien de realitzar prioritàriament en els veïnats?
- Interessa la potenciació del nucli urbà com a espai de trobada i atractiu comercial pels habitants de Torrelles?
- Com es podria recuperar o donar ús a la Masia de Can Coll?
- La fragmentació territorial en nuclis diversos i separats dificulta la cohesió social i el sentiment de pertinença entre els habitants dels nuclis més allunyats (les urbanitzacions)? Què es podria fer per augmentar la cohesió entre els diferents veïnats?
- El **Planejament urbanístic** vigent a Torrelles (**1995**) ha estat poc modificat des que es va aprovar. Convé fer-ne una **revisió i actualització?**

Annex. Tipus de paisatges de Torrelles de Llobregat

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels usos del sòl (any 2007).